

Všechny obce vykonávají stejný rozsah samostatné působnosti, liší se pouze v rozsahu výkonu působnosti přenesené. Rozlišujeme obce se základní působností (obce I. typu), obce s matričním úřadem (1230), obce se stavebním úřadem (618), obce s pověřeným obecním úřadem (obce II. typu, 388), obce s rozšířenou působností (obce III. typu, 205).

VEŘEJNÉ FINANCE A OBEČNÍ MAJETEK

- obec hospodaří s **obecním majetkem**, který může prodávat, nakupovat, pronajímat nebo likvidovat. Zastupitelstvo schvaluje pořizování investic, nákup a prodej pozemků nebo rekonstrukce a prodej majetku. Rada obce obvykle například schvaluje nájemní smlouvy.
- obec hospodaří s **finančními prostředky**, které se skládají z daňových (podíly vybraných daní), nedaňových (příjmy ze služeb, nájmu, prodeje dřeva, atd.) a kapitálových příjmů (prodej obecního majetku); a také z dotací (transfery).
- součástí příjmů obecního rozpočtu jsou také **místní poplatky**, které vyhláškou zřizuje zastupitelstvo. Mezi nejčastější místní poplatky patří poplatky ze psů, za užívání veřejného prostranství, za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů, za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí obcí, ze vstupného. V turistických regionech bývají časté také místní poplatky z ubytovací kapacity nebo za lázeňský nebo rekreační pobyt.

OSOBNÍ DOKLADY

- obce s rozšířenou působností (ORP) vydávají **občanské průkazy, cestovní doklady, řidičské průkazy** a vedou evidenci vozidel.
- vede evidenci obyvatel s **trvalým pobytem** na území obce (s využitím Registru obyvatel). Zaznamenává změny, zrušení či ukončení trvalého pobytu. Úřad (resp. přestupková komise jako sankci) může rozhodnout také o uložení zákazu pobytu na území obce.

STAVBY A ÚZEMNÍ PLÁNY

- provádí územní řízení a vydává rozhodnutí o umístění staveb, povoluje stavební činnosti, vydává **stavební povolení** (vč. souhlasu s užíváním staveb), provádí kontrolní prohlídky staveb, archivuje dokumentace (textové, výkresové) staveb.
- v samostatné působnosti zastupitelstvo rozhoduje o pořízení a vydání **územního a regulačního plánu**. Rada vydává vymezení zastavěného území a schvaluje uzavření smlouvy se zřizovatelem plánů. ORP v přenesené působnosti pořizuje územní plán a regulační plán pro území obce a rovněž pro obce ve svém správním obvodu (na jejich žádost).

MATRIKA

- vydávají matriční doklady (**rodný, oddací, úmrtní list**), osvědčení pro církevní sňatek, osvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství v cizině, doklad o registrovaném partnerství a rozhodují o změně jména a příjmení.

ŽIVNOST

- živnostenskými úřady jsou úřady obcí s rozšířenou působností. Vydávají například **živnostenská oprávnění**, vedou živnostenský rejstřík, ukládají pokuty za porušení živnostenského zákona nebo vedou evidenci zemědělského podnikatele.

ŠKOLSTVÍ

- obce **zřizují mateřské a základní školy** a na svém území vymezují spádové obvody. Obec jako zřizovatel hradí veškeré provozní náklady (energie, vybavení, údržbu apod.). Platy zaměstnanců vyplácí stát prostřednictvím krajů. Kompetence spojené se zřizováním škol obvykle provádí rada obce. Pokud obec zřizuje školu samostatně, jedná se o příspěvkovou organizaci obce, v případě, že je škola zřízena společně svazkem obcí, jde o formu školské právnické osoby.

DOPRAVA

- obec je vlastníkem a správcem (tj. zajišťuje provoz a údržbu) **místních komunikací**.
- správní delikty jsou stejně jako přestupky rozhodovány ve správním řízení a jsou výkonem v přenesené působnosti. Pro obce I. typu tyto výkony státní správy vykonávají obce s rozšířenou působností. Pokuty uložené přestupkovou komisí jsou příjmem do obecního rozpočtu.

SOCIÁLNÍ PÉČE

- ORP na území svého správního obvodu koordinuje poskytování **sociálních služeb** a realizuje činnosti sociální práce vedoucí k řešení nepříznivé sociální situace a k sociálnímu začleňování osob; přitom spolupracuje s krajskou pobočkou Úřadu práce a krajským úřadem.
- obec zjišťuje potřeby poskytování sociálních služeb osobám nebo skupinám osob na svém území, zajišťuje dostupnost informací o možnostech a způsobech poskytování sociálních služeb na svém území, spolupracuje s dalšími obcemi, kraji a s poskytovateli sociálních služeb při zprostředkování pomoci osobám, popřípadě zprostředkování kontaktu mezi poskytovatelem a osobou.
- pokud soud nenalezne žádnou vhodnou osobu, kterou by ustanovil opatrovníkem, jmenuje jako **veřejného opatrovníka** obec, kde má opatrovanec bydliště, anebo právnickou osobu zřízenou touto obcí k plnění úkolů tohoto druhu.

ODPADY

- obce vytvářejí systém řešení shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování **komunálního odpadu** na svém katastrálním území. V této souvislosti obce stanovují také místní poplatek.
- obce se souhlasem kraje provádí **výstavbu kanalizací** (dešťové a splaškové vody) a provádí **výstavbu čističek odpadních vod**. Se souhlasem kraje obce provozují vodovodní řád, tj. zajišťují technologickou dodávku pitné vody do domácností na území obce.

OCHRANA ZVÍŘAT

- ochranu životního prostředí obce řeší také při tvorbě územního plánu.
- obce v samostatné působnosti zřizují a provozují **útulky zvířat**. Také vymezují místa pro volný pohyb zvířat a mohou nařídit povinné čipování psů.
- ORP vykonávají roli orgánu ochrany životního prostředí i ve smyslu **ochrany zvířat proti týrání**.

VEŘEJNÁ ZELEŇ

- obce s pověřeným obecním úřadem vydávají **lovecké a rybářské lístky**.
- obce jako majitelé pozemků s **veřejnou zelení** zajišťují její údržbu (zejména sečení, péče o dřeviny). Obecní úřady rovněž vydávají povolení kácení dřevin.

LESY

- pokud obec vlastní **lesy** musí o ně odborně pečovat. Výkon státní správy na úseku lesního hospodářství vykonává obec s rozšířenou působností. Ta je pomocným a poradním orgánem obcím I. typu. ORP prohlašuje pozemek za pozemek s funkcí lesa, naopak vyjímá pozemek do výměry 1ha z lesního fondu, určuje podmínky chování v lese, ukládá pokuty,

OSTATNÍ

- obce zajišťují **volby**.
- obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu dále pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Jde především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku. Sem spadá i zřizování a agenda **obecní policie**. Obecní policie je orgánem obce, který zřizuje a zrušuje obecní zastupitelstvo obecně závaznou vyhláškou. Obecní policii řídí starosta nebo jiný člen zastupitelstva obce pověřený zastupitelstvem obce.